

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvzemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemam za avstro-ugarske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četr leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četr leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četr leta. — Za tuge dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četr leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemam za četr leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne pett-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvoli frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Iz državnega zpora.

Z Dunaja 2. aprila. [Izv. dop.]

V poslednjej seji je g. minister Pražak odgovoril na interpelacije slovenskih poslancev pl. Schneida in dr. Tonklija. Odgovor je bil na desnej s pohvalo sprejet. Liberalni listi se hudejo nad g. ministrom, češ, da on žali sodnikovo neodvisnost, ker proti odlokom najvišjega sodišča hoče ukazovati sodnjem. A tu ne gre za razsodbo v tožbenej stvari, ampak za narodno ravnopravnost in jezikovega vprašanja nemajo rešiti sodnije. ampak administracija, če ne drugače, po postavnem potu. Gospod minister bo menda zdaj izdal ukaz na vse sodnije graške in tržskeviše sodnije, da se morajo ravnat po znanih ministerskih naredbah, ter sprejemati slovenske vloge in jih v istem jeziku reševati.

A s tem ukazom narodno vprašanje glede uradov ne bo še rešeno, to je samo začasno sredstvo. Treba bo postave, da ne bo več mogoče sodnjem razsojevati proti ministerskim naredbam, češ, da nijsa postavne. V odseku za jezikovo vprašanje, ki ima denes spet sejo, bo g. dr. Tonkli stavil nasvet v tem smislu.

Državni zbor se odloži 7. aprila čez praznike do 28. aprila ter se bo budgetna debata še le tačas začela.

Ministra odgovor.

Minister Pražak je odgovoril na znani interpelaciji g. viteza Schneida in dr. Tonklija takole:

V seji tega zpora dne 11. marca t. l. stavil je gospod vitez Schneid po interpelaciji do me naslednji vprašanji:

1. Ali je visokej vladi znana odločba c. kr. najvišjega sodnjega dvora od 16. februarja t. l. št. 1697 in ali je visokej vladi znano, da je c. kr. nadsodniško predsedništvo v Gradci omenjeno odločbo objavilo vsem nižjim sodnjim in celo drugim avtonomnim uradnjim?

2. Kaj namerava visoka vlada storiti, da se po tej odločbi najvišjega sodnjega dvora žaljena pravica do jednakopravnosti slovenskega jezika pri uradih Slovencem zopet povrne? —

Dalje so me v seji dne 15. marca t. l. gospodje poslanci dr. Tonkli, dr. Vitežič, Nabergot in drugi interpelirali, ter stavili naslednji vprašanji:

1. Ali je visokej vladi znana odločba c. kr. najvišjega sodnjega dvora od 11. januarja 1881, št. 2?

2. Na kak način namerava visoka vlada neomejeno rabo slovenskih jezikov pri c. kr. sodnijah na Primorskem izpeljati?

Zavoljo notranje zveze in jednake tendenčne teh vprašanj imel budem čast na obe interpelaciji ob jednem odgovoriti.

Odločbi najvišjega sodnjega dvora od dne 16. februarja t. l. št. 1697 in od 11. januarja t. l. št. 2, na kateri se ozirata interpelaciji, sta mi znani; tudi se mi je o prvej odločbi uradno poročalo, da se je sicer ne po nadsodniškem prezidiji, pač pa vsled sklepa nad sodnije v Gradci objavila tej nadsodniji podložnim sodniškim dvorom in okrajnim sodnjem, v katerih okrožji je prebivalstvo čisto slovensko, ali pa tudi mešano z nemškim.

Glede druge točke obeh interpelacij štejem si v čast naslednje odgovoriti:

Pri obeh v interpelacijah omenjenih slučajih izšla je odločba, ki jo je v posameznej

civilnej pravdnej zadavi na poti zakonito določene instance izrekla najvišja sodnijska oblast.

Z ozirom na samostojnost in neodvisnost judikature sodnij odtegnene so zgoraj navedene odločbe najvišjega sodnjega dvora vsekemu vplivanju po justičnem ministerstvu kot administrativnej oblasti.

Glede pa na vplive, katere bi omenjeni odločbi na prakso nižjih sodnij v graškem in tržaškem nadsodniškem okrožji imeti utegnile in glede na pravico do jezikovne jednakopravnosti po ustavi prebivalcem dotičnih dežel obljubljene, bil sem prisiljen, svoje mišljenje v tej stvari zastopati na primerem mestu ter pravici justičnega ministerstva do najvišjega nadzovanja na polji administrativnih korakov do veljave pripomoči.

Tudi v okrožji svoje oblasti ne budem pozabil paziti na to, da se natanko izpolnujejo v jezikovnem vprašanju po justičnem ministru izdani in v interpelacijah omenjeni ukazi.

Ta odgovor bil je od desnice sprejet s pohvalo. A naša desnica ploska vselej, kadar čuje iz ministerskega stola najmanjšo sladko besedico. Mi obstanemo takoj, da nam ta ministrov odgovor ne dopade; in sicer na prvem mestu zategadelj ne, ker je čudna temota razprežena po ministrovih besedah, da človek pri vsem natezanji možgan ne more uganiti, kaj da je gospod minister povedati hotel.

„Prisiljen sem bil, pravi ekselenca, svoje mišljenje o tej stvari zastopati na primerem mestu.“ Kaj je to, primerno mesto! Skupina ministrov? ali Bog ve kaj? In kaj nam je početi z besedo „zastopati“? V pravdah sta lehko zastopani obe stranki, in včasih tudi tista,

Listek.

Reforme carja Aleksandra II.

(Angleški spisala O. Kirjeva-Novikova.)

(Dalje.)

Pa taka uravnava — slišim tu pa tam praviti — je konfiskacija. To se nij namevalo na Ruskem. Povsod smo čutili, da je treba nekaj žrtvovati; plemenitaši so spreviedeli, da so morali za trenutek nekaj izgubiti, vsaj je tudi v časih vojske treba nepričakovane davke in teške žrtve prenašati. Plemenitaši so izgubili — recimo štiri šilinge od funta — v ta namen, da je mogla Rusija kmete na lastnej zemlji vkoreniniti. To je bilo neizogibno potrebno, se je tudi darovalo, a nihče nij stokal.

Komunisti, socijalisti itd. so besede, ki se različno tolmačijo. Rusija je osnovana na temelji občin; njena zemeljska uprava je ne-

koliko socijalistična, ne da se lahko omajati. Veliki Cavour je djal: „Zemeljsko pravo, ki ga daje Rusija svojemu narodu, je nam v zpadu nevarnejše, kakor njeni vojaki; mi vidimo in čutimo, da je njena životna moč ozko zvezana z vsakim posameznikom.“

Osvobojenje in zemeljska uprava je neločljivo združena s preurejevanjem in razširjevanjem krajevne samouprave. V starih časih je bil plemenitaš car v malih razmerah. Po osvobojenji je njegovo veljavno nadomestila krajevna samouprava. Glede občinskega reda se Rusija razlikuje od švicarske in severno-amerikanske samovlade. Car je sicer na novo oživil in ojačil državo, pa olikanih kmetov iskat v selih oddaljenih od potov in večjih mest bi bilo abotno. Da razložim politično zvedenost volilcev na Angleškem, navajam sodbo g. Wallaca, je li ruski kmet ne opravlja svojih zadev z ozirom na občno korist? „Ruski kmet“ pravi on, „uživa najpopolnijo samo-

upravo in je pravi praveči zastopnik ustavne vlade najskrajnejše demokratične oblike“. Celo žena, če je poglavica hiši, se udeležuje obravnav „Mira.“

Občina je prvotna zadruga, temelj, na kateri je vpostavil car ostali del kmetske vlade — delo, ki dovršuje emancipacijo in agrarne postave.

Ekonomične nasledke teh reform razpravljati nijsem poklicana. Plemenitaši nijso bili ugonobljeni, to vem iz osobne skušnje in tudi od prijateljske in merodajne strani.

Sedaj hočem govoriti o osvobojenem ljudstvu kot neodvisnem sosedu. Imeli smo pozidati včasih cele vasi, pokončane po ognji; imeli smo staviti bolnišnice in šole na lastne stroške, morali smo v lakoti in stiski pomagati; sedaj se je vse to izpremenilo. Plemenitaš tega ne stori, ker se nekoliko huduje nad žrtvami, ki so mu jih pouzročile reforme. Obdržali so en del svojih imenj in ob enem se

ki je bila zastopana po advokatu, propade na sproti onej, ki ni imela nikacega zastopnika! Hudodelnik, ki je pred porotami obsojen na celo življenje v ječo ali pa še celo na vislice, nij nikdar brez zastopnika; njegova stvar je vedno „zastopana“, ali brez vspeha! Sedaj vsakdo takoj vidi, da je gospod minister zamolčal glavno stvar, to je vspeh svojega zastopanja. Če se za nas Slovence v ministerskem svetu vloži jedna ali druga dobra beseda, ali če potem skupina ministrov sklene, da naj se ta dobra beseda prezre, potem smo na istem mestu, kakor poprej. Če nas tepo še dalje, in če moramo tudi potem še na tlaku spati, potem nam ministru zastopanje pač malo koristi!

Drugič nam pa ministrov odgovor ne dopade, ker ne obsega prav nič dejanskega. To je sama gola, siva teorija! Najžalostnejše pa je, da si kratko nikar misliti ne moremo, kako da se bode ta teorija v prakso vpeljati mogla! Gospod minister je vrgel pred sodnjami svojo puško v žito ter izrekel, da nema pri neodvisnosti in samostalnosti sodnijske judikature nikake ingerence na sodnijske odločbe. In mi uže sedaj vemo, kako da se bode stvar vršila tudi v prihodnje! Ministrova teorija ostala bode teorija, sodnijska praksa pa ravno taka, kot je bila do sedaj. Ako bode kaka sodnija tudi v prihodnje odbila slovensko vlogo samo zavoljo tega, da nij pisana in der landesüblichen Gerichtssprache, in ako se bode stranka zdihovaje pritožila do ministra, dobila bode od njega melanholičen odlok, da ekselenca niče-sar storiti ne more, ker nema nikake ingerence na posamezno sodnijsko odločbo. Minister povdinja svojo avtoriteto kot splošni princip, ali v špecjalnem slučaju nema nikacega vpliva. Ia ker se končno na tem polju naše zahteve razdrobijo v same špecialne slučaje, ostali bodo mo brez ministarskega varstva! Teorija nas brani, praksa pa davi! Tako je bilo do sedaj in tako bode tudi po ministrovem odgovoru!

Z jedno besedo: ministra Pražaka odgovor napravljen je čisto po tistem blanketu, po katerem se interpelacijam navadno odgovarja iz ministarskih foteljev. Nekolike temote, nekaj oblube, ali vendar nikake gotove zaveze, pri vsem tem pa mnogo, mnogo besed, ki so postavljene tako, kakor nekdaj v fitiških izrekih. Stvar pa se vrši potem ravno tako kot prej!

Zgodilo se je tako, kakor smo slutili. Vitez Vesteneck moral je za slovenske zahteve v

navadno tradijo ostati v prijaznih razmerah z osvobojenimi robovi. Zadnje poletje sem preživel s svojo obiteljo na kmetih blizu T. m. bova — in vse praznike in obiteljske svečane dni so kakor po navadi poprej robovi sedaj kmetje z nami praznovali. Dohajali so k nam, izražali svoja voščila, prinašali jagod in jaje in gob ali drugih nedolžnih darov po starej navadi v gotovem prepričanji, da „les petits cadeaux entretiennent l'amitié“ (mali darovi ohranjujejo prijateljstvo.) V redkih slučajih, in to je častno, so se imeli plemenitaši potrožiti o nepokorščini; ne čutim se poklicane odločiti, kdo je bil v tem slučaji kriv, plemenitaš ali kmet; sploh pa se dobro sporazumejo.

Politični nasledki osvobojenja so bili velikanški. Rob, osvobodivši se, nij izgubil svoje ponosnosti, pa začel se je obnašati kot samostalen gospodar. „Kot gotovo moramo smatrati“, pravi Aksakov v svojem znamenitem govoru o srbski vojski, „da je rob začel svoj duševen

ogenj, slovenski jezik pa ostane tujec pod lastno svojo streho.“ Dr. I. T.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 4. aprila.

Uradna „Wiener Ztg.“ naznanja, da se bode cesarjeviča Rudolfa poroka s princinjo Štefano na Dunaju vršila dn 10. maja t. l.

Državni zbor je soboto sprejel se 151 glasovi zoper 121 glasov finančnega ministra predloga o pokritiji državnega primanjkljaja za letošnje leto. Svojo predlogo je zagovarjal tudi finančni minister dr. Dunajevski.

Na drugem mestu prinašamo odgovor pravosodnjega ministra dr. Pražaka na interpelacijo slovenskih poslancev glede rabe **slovenskega jezika pri sodnijah** v slovenskih pokrajinh. Dasi iz tega odgovora tudi najbolj zaupljiv slovensk narodnjak ne more sklepati, da se bode obupno žalostno stanje našega jezika izboljšalo, vendar uže dunajski liberalni židovski nemški časopisi bledejo o „nevarnosti zoper nemštvu“, ki sledi iz temnega odgovora dr. Pražakovega. Sicer morajo tudi listi priznati, da je Pražakov odgovor temen, nejasen. A „N. Fr. Pr.“ pa stvar prijemuje še z druge strani. Ona meni, da je ta interpelacija slovenskih poslancev prav za prav upor zoper justično avtoritet (!) in zato bi slovenski poslanci zaslужili v odgovor zasluženo in koristno lekcijo, kje da se prične krog sodnijske oblasti tudi poslancem nedotakljive in kje da se neha meja eksekutive in zakonodaje.

Jezikovni odsek državnega zborna je imel soboto zvečer sejo, h katerej je prišel tudi ministarski predsednik grof Taaffe. O tej seji, v katerej sta poslanca Tonkli in Hohenwart naglašala važnost slovenskega jezika, poročamo jutri več.

Vniranje države.

V Peterburgu se je 1. t. m. zbral pri mestnem glavarji začasno svetovalstvo, ki je bilo voljeno minoli četrtek. To svetovalstvo ne sestoji iz 228 zastopnikov, nego 228 je volilnih mož in ti so izmej sebe izbrali 25 zastopnikov in tem 25 namestnikov. Članovi tega svetovalstva so večinoma hišni gospodarji. V prvej svojej seji so se posvetovali o strogem nadzorovanju vseh potnikov, ki pridejo v Peterburg.

V zapor dejan je neki Nikolaj Kibalčič. Baje da je obstal, da je on prial nihilistom streliivo.

Papež Leon XIII. je v avdijenciji sprejel ruska poslanika Mosolova in Buteneva, ki sta prišla v Rim, da nadaljujeta dogovarjanja med Rusijo in Vatikanom. Papež je z nova obžaloval napad na carja Aleksandra II. ter izrazil svoj gnus nad tem činom. Dalje je izrazil upanje, da se bode sporazumljene med Rusijo in vatikanom doseglo še pred praznikiom slovanskih apostolov Cirila in Metoda. Papež Leon XIII. se je zahvalil, da je car Aleksander III. storil ta spravljen korak.

obzor razširjevati in prostje se gibati, ko se je robstvo in marsikatero poprej postavno razločevanje odpravilo in se zajedno narozen poduk začel širiti“. Da tega Aksakov nij pretiral, se razvidi iz razločka, katerega so Angleži opazovali, ko je Rus leta 1877 prekorakal Dunav in robujoč vojak branil Sevastopol.

Ker je Rus začenjal sodelovati kot zastopnik pri krajevnem vladu, je bil to zanj političen poduk velike važnosti. Rim se nij se-zidal v enem dnevi, pa jeden vladar je na novo oživljenej Rusiji mnogo podaril.

Nepodruženi ljudje očitajo carju, ka nij odložil avtokratične oblasti in Rusije nij ustavno uredil.

Aksakov, ki svoje misli jako lepo izražuje in ki se gotovo nikamer ne prilizuje, govori v svojem organu „Rus“: „Parlament mora venčati poslopje, pa najprej mora biti poslopje sezidano“.

Globoko je vkoreninjen temelj za to v

Rumunijo so kot kraljevino priznale nadalje Anglija, Srbija, Turčija in Italija.

Rumunski študentje v Parizu so protestovali na nekem shodu zoper to, da so Rumunci preustrojili kneževino v kraljevino. Govorili so prav ostro zoper ta čin, ker se kraljestvo ne strinja z demokratstvom. Zbor je nazdravilj bodočej rumunskej republike.

Rumunskemu senatu so nekateri senatorji predložili načrt zakona glede tujev živečih na rumunskih tleh. Ta načrt določuje, da se ima vsak tujec, ki dela zoper varnost Rumunije, ki koli javni red ali ki dela na preobrat socijalnega reda v Rumuniji; ali katerej drugej državi, ven iz dežele iztrirati z dekretom ali navadnim ministarskim ukazom.

V nemškem „rajhstagu“ je zadnji petek stavljal Windhorst svoj predlog glede mejnaročnih sredstev zoper **morige vladarjev**. Ta predlog so podpisale vse frakcije nemškega „rajhstaga“ razen socialistov. Predlog so podpisali tudi Poljaki, ki so izjavili, da predlog podpišejo složno vsi Poljaki zato, da odbijejo napade in sumničenja nemških takih listov, kakeršen je „Nordd. Allg. Ztg.“ Windhorstov predlog pride denes v „rajhstagu“ v obravnavo.

Iz **Algiera** se poroča, da je na Tuniski meji prišlo do boja med Khumiri in Francozi, katerih čast bode zahtevala, da bodo vojaško zasedli Tunis.

Dopisi.

Iz **Maribora** 1. aprila. [Izv. dop.]

Slavni slovensko-štajerski baron Litzelhofen ov pešpolk št. 47 bode v jeseni rešen svoje garnizone ter premeščen v stolico cesarsko, v Beč, kjer biva tudi slovenski baron Kuhnov pešpolk. Kmalu bodata torej dva slavna slovenska polka v veličastnej metropoli! Štajerski pešpolk je uže 6 let v Trientu, kjer stoji na predstraži proti požrešnej „iredenti“, ter ima jako slabo bivanje, kakor je bilo uže povedano v „Slovenskemu Narodu“.

V cesarskej stolici bode torej začetkoma leta 1882 naš pešpolk praznoval svojo dvestoletnico, ter blagoslavljenje nove zastave. Staro, raztrgano v vseh bojih, katerih se je vdeležil 47. polk, slavno in zmagonosno vihajočo zastavo bode zamenjal z novo deviško. —

Naj sledi tu nekaj vrstic v vspešno spodbudbo vrlim slovenskim Štajerkam, da ne bodo zaostale, kar se tiče domoljubja in požrtvovalnosti za svojimi sestrmi vrlimi Kranjcami!

Kranjske Slovenke so namreč darovale zastavi 17. pešpolka uže pred leti krasen trak, in o priliki sprejema iz Bosne srebrn lavorov venec. —

O priliki svečanosti blagoslavljenja nove

naših javnih upravah; na to je zidal in nadaljeval car, pa dovršil ga nij; nestrpljivost more vse pokončati. Delalo se je hitro; hitrejše delovanje bilo bi nevarno.

Občine, vsaka pod starosto, so bile združene v „oblasti“ (volost), kjer je zastopnik občinske zbiral „starejšina“ ali predsednik. Nad „občino“ in „oblastjo“ je „zemstvo“ ali krajjeven zbor, sestavljen iz zastopnikov kmetskih in mestnih. Voljeni so na tri leta.

Nad „zemstvom“ so deželnli zbori, sestavljeni iz poslancev krajevnih zborov, ki z „zemstvi“ davke pobirajo; ti davki so namenjeni v to svrho, da se ustanavljajo in vzdržujejo šole, bolnišnice, hiralnice, da se delajo ceste in pravljajo mostovi itd. Res je, da smo bogati v prirodnih pridelkih, a ti se še le morajo razviti; sedaj pa še nismo sploh bogati in ne moremo mnogo izdati. Dohodki vseh naših mest znašajo trideset milijonov goldinarjev in od teh plačata tretjino Moskva in Pe-

zastave je Štajerskim Slovenskam dana najlepša priložnost, da se skažejo kot zveste avstrijske Slovenke ter da darujejo trak zastavi 47. pešpolka. Po mojem mnenju naj bi se izvolila v vsakem mestecu in večjem trgu jedna odlična gospa ali gospica za nabiranje blagih darov!

Štajerske Slovenke! To podvzetje vam bo štelo vedno v vašo čast! Nas, vaše sinove in brate pa bode ob času, ko nas pokliče presviti cesar na bojišče, na zastavi vihajoči "trak" slovenskih Štajerk spodbujal, ter nas vodil do zaželjene zmage! (Slavno uredništvo "Slovenskega Gospodarja" uljudno prosim, da ponatisne ta dopis.)

Vojak iz spodnjega Štajerskega.

Iz spodnje Šiške 3. aprila. [Izviren dopis.] Moški zbor naše čitalnice je 1. t. m. kot predvečer imendana čitalniškega predsednika g. Franc Drenika njemu napravil zastavničko.

"Slovenska Matica" je čitalnici v spodnjej Šiški vsled pismeno vložene prošnje darovala blizu vse do sedaj izdane knjige.

Čitalnica v spodnjej Šiški si je prizadevala spolnovati naloge: širiti omiko v domačej besedi in pesni in bo za tem ciljem hitela tudi dalje. Želeti bi jej pa bilo več podpornih udov, zatorej se pozivljajo uljudno prijatelji narodnemu društvu, da pristopijo kot podporni udje v našo čitalnico. Celotni donesek je 1 gld. 50 kr. za posamezne in 3 gld. za rodbine. —

Iz Kamniškega okraja 31. marca. [Izv. dop.] Ako tujec, kateri razmer naše slovenske "kranjske" dežele ne pozna, neistinite reči o njej piše in jo pred svetom zasramuje, ne zameri se mu še toliko, ker stori to navadno iz nevednosti in menj iz hudobije. Sveta jeza pa prime človeka, ako vidi, da se domačin ali ud naroda predrzne javno pred celim svetom zasramovati deželo, v katerej uže več let dobro živi in katere bi gotovo rad ne zapustil, ako bi se mu to velevalo. Tu mislim namreč znanega gospoda "Simo". V svojej "Schulzeitung", ki je sicer nekaj časa molčala in njih prinašala zabavljic Slovencem, predrnili se je ta gospod zopet grditi našo "kranjsko" deželo in Slovence sploh. Po dr. Fischhoffu hoče se števili dokazati, da je kranjska dežela glede kulture skoraj najslabša v Avstriji; da sta samo Bukovina in Dalmacija še na slabšem. Pravi namreč, da stoji "Krain in Bezug auf die Kultur nichts höher als die Türkei" — češ na Kranjskem in na Turškem je bilo leta 1873 rekrutov samo 5%, ki so bili pisanja

trograd. Revščina gotovo nij greh, pa opravičuje marsikaj, kar se nam oponaša. Krajevne naprave so brez dvombe nepopolne; vsaj pa so tudi sploh človeške naprave take in veliki sistem zastopniške vlade ne more biti v enem letu ali za časa jednega vladarja dovršen.

Angleži so zaljubljeni v krajevno samovlado, na njo so ponosni, kakor revež na kako potico. Vsako leto prihajam na Angleško in povprašujem, kaj se godi v parlamentu in slišim: "To in ono se je ukrenilo; o tem in onem se je razgovarjalo". Pa samo razgovarjalo se je. Anglija je malo dežela, Rusija pa ogromna in prostrana, pa se je vendar uže preskrbela z raznimi zastopniškimi zbori, ko se je na Angleškem stokrat razpravljalo, je-li se sme kakova malenkost krajevnim uradom prepustiti; naša obsežna krajevna oblast je vse prešinila, na Angleškem so se o tem že le pogovarjati začeli.

(Dalje prih.)

in čitanja zmožni. Ali more kdo, ki pošteno in resnično govoriti, to trditi, da bi naša dežela tako na slabem bila? — Ali je mogoče, da bi kulturne razmere v Galiciji, na Ogerskem, Hrvatskem, Primorskiem boljše bile, nego so pri nas? Res, da imamo premalo na rodnih šol, ali šol smo vendar od leta 1850 precej imeli in v teh se je vendar naša mladina nekaj naučila. Če bi bil naš narod na Kranjskem tako malo omikan, tako malo čitanja zmožen, kako neki to, da je skoro 10.000 udov pri družbi sv. Mohora, ki torej razpošlje samo na Kranjsko kacih 60.000 knjig vsako leto? Ali ne bere teh knjig samo prosti narod? Koliko slovenskih knjig se na leto razpeča tudi mej prosto ljudstvo! Dunajska šolska zaloge je uže od nekdaj največ slovenskih knjig razposlala za kranjske šole, iz teh so se morali vsaj čitati naučiti kranjski rekrutje, ki vendar ni jso take trde butice. Izhaja tudi uže več let veliko časopisov na Kranjskem; te menda vendar ne beró in ne podpirajo Nemci, ampak domače slovensko ljudstvo sploh. V tistih 5% kranjskih rekrutov, ki so jedino čitanja in pisanja zmožni, tiči strašno malo resnice. Pri vojaškem naboru se namreč povprašuje le po nemškem branji in pisanji, ne pa po slovenskem! Od kranjskih rekrutov so pa navadno v vojake potrjeni samo naši čvrsti in trdni fantje iz dežele, kjer so hodili samo v slovenske vaške šole, ki se pred Simovo dobo še ni jso takoj ponemčevale. Torej smo precej dokazali, da naša kultura na Kranjskem ni tako slaba, kakor turška; toda ona je slovenska in ne nemška. In ker bo naša slovenska omika na Kranjskem v ugodnih časih Slovencem pravičnih razmerah vedno večja, zato je razumljiva jeza gospoda Sime, kateri vidi, da nij v stanu zbranjevati napredovanja naših kulturnih in političnih razmer. Da svojo jezo ohladi, pa piše take neistinite zabavljice!

Iz Zagreba 3. aprila. [Izv. dop.] Predvčerajšnjem je nehal tukaj izhajati hrvatski dnevnik "Usta v", organ večine saborske, po kratkem življenju, le pol leta je izhajal. Lastnik mu je bil Ivan Vončina, urednik Josip Miškatović, torej dve znani imeni. Miškatović je brez dvombe prvi hrvatski žurnalist, kar se tiče talenta in izkušenosti, hitrega in pravega razuma trenotne situacije in vseh novinarju potrebnih lastnosti. Kljub temu list nij imel naročnikov in nehati je moral. To kaže, da hrvatska vladno-narodna stranka nema intelligence za sobo. To pa kaže tudi, da će se še tako dober in izvrsten žurnalist loti zagovarjati zlo stvar, pisati za nenarodno načelo, zastonj mu trud, zavesten narod ga ne posluša. Miškatović je zdaj to izkustvo storil. Nij mu ga trebalo. (Govori se, da bode novinarstvo in politiko pustil in postal deželnini arhivar.) — Da stranka saborske večine ravno zdaj pred volitvami svoj organ opusti, znamenje je, da se mora in hoče popolnem vladiti v naročje vreči. S tem pa skoraj neha stranka biti. Vsačako je to blamaža za njo in pridobitek za neodvisno stranko.

Telegram "Slovenskemu Narodu".

Dunaj 4. aprila. V državnem zboru so interpelirali Weeber in tovariši cestno ministerstvo zarad odgovora pravosodnjega ministra na slovensko interpelacijo o rabi slovenskega jezika v sodnijah, vprašanje, katere naredbe so se v tem izdale in ali se nij neodvisnost sodniškega stanu oskrnila.

Domače stvari.

— (Jeze se!) Gospodje Nemci zoblejo kislo grozdje, katero jim pri ljudskem štenji v Ljubljani dozoretij nij hotelo, s sladkim obrazom, ter se tolažijo s tem, da vsaj tako boljšega vspeha niso pričakovali. Da pa naš prečastiti deželnini prezident ne ostane brez napada, naloži se mu tudi v tem oziru vsa krivda, ker je za sé in svojo rodovino slovenski kot občevalni jezik objavil. Ta organ der verfassungspartei in Krain vtika pač v vsako stvar svoj nos! Nasproti ljudskemu štenju se ta list tolaži tudi s tem, da se z gospicami v Ljubljani mora nemško govoriti. Pri prihodnjem ljudskem štenju dobemo morda k obilnim rubrikam še: „Umgangssprache mit Damen“ ali pa „Umgangssprache mit der Angebeteten“ itd. Če bi pa morda redakciji omenjenega lista dopadlo, listove predale polniti s kakimi "baltrači", ter s takim orožjem napadati naše sodelavce, potem naj je enkrat za vselej povedano, da mi nemamo niti časa, niti volje slediti jej na isto polje! —

— (Vesteneck.) Uradna "Laibacher Ztg" od včeraj poroča: Ministerski predsednik kot voditelj notranjega ministerstva je okrajnega glavarja v Litiji g. J. viteza Fränzl pl. Vestenecka prestavil na izprazneno mesto okrajnega glavarja na Štajerskem sè službenim nakazom pri graškem namestništvu. Okrajnega komisarja Matijo Grila pa je imenoval za okrajnega glavarja na Kranjskem.

— (Samoumor.) V nedeljo zjutraj ob tretjej uri se je v zvezdnem drevoredu Vincencij Grum, učitelj na tukajšnje evangelijskej šoli, ustrelil s pištolem v srce. Pištole je kupil soboto in nosil sè sobojo do navedenega časa. Naposled je bil baje še na kolodvoru, potem pa se vrnil v mesto v "Zvezdo", ter sedeč na drugej desnej klopi srednjega pota proti nunskemu zidu izvršil samoumor. V smrtnem boji pa je zdrčal na tla in tam končal svoje mlado življenje; bil je še le 25 let star. Uzrok njegove smrti so dolgo, iz katerih se nij mogel izkopati. Grum zapušča sestro in staro mater, pri katerej je stanoval. Vsekako pa se mora ob tej priliki grajati dotična oblast, ki bi bila imela skrbeti za to, da bi se sledovi tega samoumora bili takoj odpravili. A še proti večeru v nedeljo je imelo radovedno, ne rahlo čuteče občinstvo priliko videti krvava tla, kjer je samomorec končal si življenje.

— (G. Waser in slovenski jezik.) Praškej "Politik" se javlja 1. aprila iz Celja: "Tukajšnji justični uradniki so predsedniku graške deželne nadšodnije Waserju ob 70. njegovem godu poslali adreso, v katerej so mu čestitali. V odgovoru je Waser izjavil, da je hotel iti uže v pokoj, ali ta in enake zaupne izjave justičnih uradnikov njegovega okrožja so prouzročile, da je še ostal, akopram on dobro vé, da zanj ne marajo Slovenci. Waser, v česar sodniškem okrožju kompaktno skupaj stanuje jeden milijonov Slovencev, sklenil je svoje pismo z neverjetno zvenčim zagotovilom: on ostane na mestu samo sodnikom na ljubo, ker on ne bi mogel nikdar pritrditi, da bi sodniki z besednjakom v roki reševali slovenske vloge."

— (Stanko Vrazove pesmi.) Prijatelj našemu listu nam piše: Včeraj sem dobil od tukajšnje Bambergove knjigarne na ogled Stanko Vrazove izbrane pesmi. Tisk, obseg, oprava, z jedno besedo, vse je krasno na tej

knjigi, katero je izdala „Matica hrvatska“ in katerej je cena tri gold. Po mojem mnenju je dolžnost vsakemu slovenskemu rodoljubu, komur razmere dopuščajo za knjige denar izdati, da si omisli omenjeno pesniško delo!

Umrli so v Ljubljani:

30. marca: Vincencij Pucihar, delavke sin, 3 m., na Žabjaku št. 5, za božastvo.
V deželnej bolnici:
29. marca: A. Hribar, gostač, 52 let, za jetiko.

Loterijne srečke.

V Trstu 2. aprila: 76. 69. 87. 22. 88.
V Lincu 2. aprila: 11. 83. 61. 50. 17.

Dunajska borza 4. aprila.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	76	gld.	—	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	77	"	30	"
Zlata renta	93	"	—	"
1860 drž. posojilo	130	"	60	"
Akcije narodne banke	812	"	—	"
Kreditne akcije	297	"	20	"
London	117	"	30	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	27	"
C. kr. cekini	5	"	53	"
Državne manke	57	"	30	"

Čast, komur čast!

Bil sem hudo bolan ter bival v Šent Pavlu v severnej Ameriki, kjer imam svoje posestvo in kupčijo z raznim blagom. Celi dve leti sem se zdravil in obiskaval sem najboljše zdravnike blizu in daleč tega dela sveta; ali moja bolezen je bila če ne vedno hujša, gotovo pa zmirom jednaka. Ko mi nij nikakor odleglo, sklenem iti v Evropo in tamkaj iskati pomoci in preljubega zdravja. Veliko sem obiskal zdravnikov in zdravniških profesorjev, mej temi tudi profesorja Kusmaura v Strassburgu in profesorja Tuheka na Dunaji. Svetovali so mi to in ono; večjel so me po kopelih te in one kronovine, kakor v Karlsbad na Českem in v prusko kopelišče Kleve gonili. Vse, kar so mi ukazali, sem storil vestno in natanko, pa bolezen nij nič odlegla. Bil sem vedno slabeji; začel sem otetki in misil sem, da nij več zame pomoči. Ko sem se uže dve leti tudi v Evropi brez vsega vespeha zdravil, mi je moj prijatelj svetoval, naj grem v Škocijan na Dolenjsko in naj se tamšnjemu zdravniku gospodu **Paylu Varaunu** izročim. In res v malo mesecih sem izgubil oteklinu; dobil sem slast do jedi in zdaj lehko rečem, da sem popolnoma zdrav in da se morem zopet k svojej družini v Ameriko vrniti, ker se čutim prav krepkega.

Imam tudi nekoliko žolčnih kamenov, katere sem sam dobil, ker mi jih je zdravnik gospod Varaun z njegovo umetno homeopatijo vedel odpraviti. Bolezen je bila konstatirana: Otrpenje jeter in odpadanje žolčnih kamenov.

Jaz torej očitno spoznam, da me je gospod Varaun ozdravil in rešil smrti. Zato mu prav hvaležen očitno hvalo izrekam in kličem: Čast, komur čast!

Škocijan na Dolenjskem, 27. marca 1881.

(178—1)

Matija Butala.

Št. 4803.

(183—2)

Razglas.

Mestna srečna ljubljanska želi kupiti v mestnem okrožji ležeči za stavbe ugodni svet, ki meri dva in pol do tri hektare (4 orale 550 □ sežnjev do 5 oralov 341 □ sežnjev) eventualno dva do dva in pol hektarov (3 orale 760 □ sežnjev do 4 orale 550 □ sežnjev).

Posestniki takih za stavbo primernih zemljišč vabijo se torej, da prodajalne ponudbe in kup, ki ga terjajo, z izjavo, da do konca leta 1881 pri ponudbi ostanejo, do

dne 17. aprila t. l.

podpisanim uradu predložé. Več posestnikov skupaj ležečih stavbnih zemljišč more to v jednej vzajemnej ponudbi storiti.

Mestni magistrat v Ljubljani,
dné 29. marca 1881.

Župan: Laschan.

Dr. Janez Stepischnegg
daje na znanje, da se je sè svojo
odvetniško pisarno
iz sv. Lenarta v slovenskih goricah v Celje
preselil in tamkaj pisarno uže odprl.

171—2

Izdajatelj in urednik Makso Armič.

Prodaja rečij za zidanje.

Pri podiranji knezoškofjskega gospodarskega poslopja poleg stolne cerkve pridobljeno gradivo: strešna opeka, les za streho, dilje, mreže za okna, vrata, stebri, strešni žlebovi, lomljen kamen, proda se na mestu. Proda se tudi razsip in črna prst.

(189) Kranjska stavbena družba.

Sprejmó se takoj

inspektorji ali taki, ki hočejo to postati pri vejljnej zavarovalnici za življenje; dobodo stalno plačo in provizijo. Ponudbe z dobrimi priporočili sprejema iz prijaznosti pod šifro **V. G.** ekspedicija „Slovenskega Naroda“.

želi c. kr. uradnik v Ljubljani, 32 let star, znanja z gospico, ki bi bila vrnna gospodinju in nij brez premoženja. Molččnost zagotovljena. Resnobni dopisi do 12. aprila pod: „Confiance poste restante v Ljubljani. Proti izkazu z inseratnim listom“. (174—2)

• Zdravljenje po zimi. •

WILHELMOV

antiartritični antirevmatični

kričistilni čaj

od

Franc Wilhelm-a,

lekar v Neuenkirchenu (Dolenje-Avstr.), je najboljšim vsphem rabil se zoper protin, trganje po udih, zastarele hude bolezni, zmirom gnoječe se rane, spoliske in bolezni na polti, izrastke na životu in obrazu, kite, sifiliška ulesa, napihnenje jeter in vranice, zlato žilo, zlatene, bolečine v živcih, kitah in udih, stiskanje v želodci, če ne gredo vetrovi od človeka, zoper zapretje, če človek ne gre lehko na vodo, zoper polucije, moško slabost, ženski tok, bramorje, bezgovke in zoper druge bolezni, kar potruje tisoč priznavalnih pisem. Spričevala na zahtevanje zastonj.

Zavitki v 8 snopičih po 1 gld.; za kolek in pošiljanje 10 kr.

Popačenih izdelkov naj se nikar ne kupuje in gleda na znane v več državah zabranjene varstvene marke.

Zaloge imajo:

V Ljubljani: Peter Lassnik.

V Brodu Evgen Schrepel, lekar. V Gradei J. Purgleitner, bratje Oberauzmeyer, Wend. Trnkoczy, lekarji. V Kranju Karel Šavnik, lekar. V Mariboru Alojzij Quandest, lekar. V Metliki Fr. Wacha, lekar. V Novem mestu Dom. Rizzoli, lekar. V Postojni Anton Leban, lekar. V Zagrebu Sig. Mitlbach, lekar. (18—10)

• Zdravljenje spomladni. •

Najboljši

papir za cigarete

LE HOUBLON

francoski izdelek.

!!Svari se!!

pred ponarejevanjem.

Ta papir je pravi samo tedaj, ako ima vsak list znamenje LE HOUBLON in vsak karton spodaj stoji varstveno znamenje in signaturo.

CAWLEY et HENRY, jedini fabrikantje, PARIS.

Naznanilo zastavnice.

Po zborovem sklepu opusti se tretji uradni dan v tednu v **zastavnem uradu**; zato bosta od 1. aprila t. l. naprej samo **vtorek** in **petek** dneva za zastavljevanje in reševanje zastavljenih stvarij. Uradne ure ostanejo do zdanje.

Vodstvo zastavnega urada združenega s hramilnico,

(172—3) v Ljubljani, 26. marca 1881.

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.